

KNJIŽNICA SEVNICA

Špela Kuhar

**POVEZOVANJE SPLOŠNE KNJIŽNICE S ŠOLSKIMI
KNJIŽNICAMI: PRIMER SODELOVANJA KNJIŽNICE
SEVNICA S ŠOLSKIMI KNJIŽNICAMI V LOKALNEM
OKOLJU**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Sevnica, 2024

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Špela Kuhar

Naslov pisne naloge: Povezovanje splošne knjižnice s šolskimi knjižnicami: primer
sodelovanja Knjižnice Sevnica s šolskimi knjižnicami v lokalnem okolju

Kraj: Sevnica

Leto: 2024

Št. strani: 30

Št. slik: /

Št. preglednic: 2

Št. prilog: 1

Št. strani prilog: 1

Št referenc: 36

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: Knjižnici Sevnica.

Mentor v času strokovnega usposabljanja: Tanja Mikolič

UDK: 027:021.64(497.4Sevnica)

Ključne besede: splošne knjižnice, šolske knjižnice, sodelovanje, knjižničarji

Izvleček

Splošne knjižnice se pri svojem proaktivnem delovanju vedno bolj povezujejo z drugimi knjižnicami in institucijami v lokalnem okolju. Pogosto je vzpostavljeno sodelovanje med splošno in šolsko knjižnico, ki imata skupno uporabniško skupino, osnovnošolce. Namen raziskave je bil ugotoviti, kako Knjižnica Sevnica sodeluje s šolskimi knjižnicami v občini Sevnica. Želeli smo raziskati, na katerih področjih lahko sodelujejo splošne in šolske knjižnice. Odločili smo se za izvedbo fokusne skupine s šolskimi knjižničarji, s katero smo želeli pridobiti podrobne informacije o njihovem stališču na temo sodelovanja s splošno knjižnico. Na podlagi transkripcije zvočnega zapisa ter izvedenega kodiranja smo ugotovili, da trenutno sodelovanje s šolskimi knjižnicami ni vzpostavljeno, vendar so šolski knjižničarji naklonjeni takšni obliki dela. Prepoznali smo štiri glavna področja sodelovanja (bralna kultura, knjižnični fond, promocija knjižnic, informacijsko opismenjevanje) in pridobili širok nabor možnih oblik za sodelovanje splošne in šolske knjižnice. Z opravljeno raziskavo na tem področju smo Knjižnici Sevnica podali uvid v posebno obliko sodelovanja z lokalno skupnostjo, natančneje s šolskimi knjižnicami. Ker smo ugotovili, da takšno sodelovanje trenutno ni vzpostavljeno, lahko rezultate raziskave uporabimo za načrtovanje vzpostavitve sodelovanja s šolskimi knjižnicami in tako potencialnim uporabnikom iz starostne skupine osnovnošolcev zagotovimo dodatne storitve in jih privabimo k uporabi splošne knjižnice.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	SPLOŠNE KNJIŽNICE	3
3	ŠOLSKE KNJIŽNICE	5
4	SODELOVANJE SPLOŠNE KNJIŽNICE S ŠOLSKO KNJIŽNICO	5
4.1	ORIS SODELOVANJA SPLOŠNIH KNJIŽNIC S ŠOLSKIMI KNJIŽNICAMI NA OBMOČJU SLOVENIJE	7
4.2	NAMEN SODELOVANJA SPLOŠNE IN ŠOLSKE KNJIŽNICE	9
4.3	OBLIKE SODELOVANJA SPLOŠNE IN ŠOLSKE KNJIŽNICE	12
5	RAZISKAVA	16
5.1	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN PREDPOSTAVKE	16
5.2	METODOLOGIJA	17
5.3	POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV	17
5.4	REZULTATI RAZISKAVE	19
6	RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI	24
7	VIRI IN LITERATURA	27
8	PRILOGE	vi

KAZALO TABEL

Tabela 1: Težave, s katerimi se srečujejo šolski knjižničarji	20
Tabela 2: Predlagana področja in načini sodelovanja	24

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem celotnemu kolektivu Knjižnice Sevnica. Vsaka izmed vas mi je predala ogromno znanja, ki mi daje elan za opravljanje bibliotekarskega poklica. Še posebno se zahvaljujem mentorici, Tanji Mikolič, ki je ničkolikokrat ob pravem času izrekla prave reči. Iskrena hvala tudi direktorici knjižnice, Aniti Šiško, ki mi je omogočila strokovno usposabljanje.

Velika zahvala je namenjena tudi vsem šolskim knjižničarkam iz občine Sevnica, ki so si ob natrpanih urnikih vzele čas in se odzvale mojemu vabilu. Srčno upam, da bodo rezultati pričujočega dela izraženi na način, ki bo osnovnošolce privabljal tako v šolsko kot tudi v splošno knjižnico.

Posebno zahvalo namenjam gospe Mancij Perko, ki se je odzvala povabilu in obiskala Knjižnico Sevnica. Predavanje, ki ga je pripravila o projektu Bralna značka, je bilo izjemno navdihujoče in nas je motiviralo za nadaljnje delo z mladimi.

Zahvaljujem se možu in sinu, ki sta bila izredno potrpežljiva v obdobju priprav na bibliotekarski izpit, z lepo besedo in nasmehom pa sta vedno vlila dovolj motivacije za nadaljevanje.

1 UVOD

Splošne knjižnice v Sloveniji so zaradi precej dobro razširjene mreže, v kateri deluje 58 splošnih knjižnic s skupno 283 krajevnimi knjižnicami oziroma enotami, dobro prisotne v svojem lokalnem okolju. Kot določa Zakon o knjižničarstvu (2001, 16. člen) splošne knjižnice izvajajo knjižnično dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju. S številnimi storitvami odgovarjajo na potrebe potencialnih uporabnikov in se tako trudijo, da so kulturna ter informacijska središča v okoljih, kjer delujejo.

Splošne knjižnice v zadnjih letih delujejo vedno bolj proaktivno. K takšnemu delovanju ter sočasnemu izpolnjevanju različnih knjižničnih vlog jih usmerjajo tudi Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2019). Knjižnične vloge namreč določajo področja, na katerih lahko splošna knjižnica pripomore k uresničevanju posameznikovih in družbenih ciljev (Strokovna priporočila in standardi ..., 2019, str. 55). S tem ko prepoznavajo potrebe svojega lokalnega okolja, jim proaktivno delovanje omogoča, da se povezujejo z novimi partnerji na svojem območju in na tak način še dodatno krepijo svojo vlogo v lokalnem okolju.

Splošne knjižnice so v življenje občanov večinoma vpete že vse od predšolskega obdobja. Z različnimi storitvami, ki jih ponujajo, lahko v različnih obdobjih vplivajo na številne segmente v posameznikovem življenju. V prvi vrsti zagotavljajo pester nabor gradiva za vse starostne skupine prebivalstva, ob tem pa izvajajo številne druge storitve, ki so namenjene posameznim skupinam potencialnih uporabnikov.

V lokalnem okolju imajo pomembno vlogo tudi šolske knjižnice, ki »izvajajo knjižnično dejavnost, potrebno za izvajanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja« (Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1), 2011, 1.a člen). Šolske knjižnice podpirajo izobraževalni proces, tako da izvajajo knjižnično dejavnost predvsem za učence, vajence, dijake in študente višjih strokovnih šol ter za strokovne delavce teh šol (ZKnj-1, 2001, 28. člen). Šolska knjižnica je tista knjižnica, ki jo v večini obiše vsak šoloobvezni otrok.

Tako splošne kot tudi šolske knjižnice imajo lahko skozi svoje delovanje velik vpliv na bralno pismenost ter bralno kulturo otrok in mladine. Kot je v svoji raziskavi o vlogah splošne

knjižnice na teh dveh področjih ugotovila Vilar (2017), splošne knjižnice redno sodelujejo z izobraževalnimi organizacijami. Tudi Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2019) skozi različne vloge splošnim knjižnicam ponujajo priložnost za sodelovanje z osnovnimi šolami, ki delujejo na njihovem območju.

Prav to sodelovanje splošne knjižnice z osnovnimi šolami, natančneje s šolskimi knjižnicami iz lokalnega okolja, je vodilo raziskovanje trenutnega sodelovanja med dvema vrstama knjižnic v občini Sevnica.

Knjižnica Sevnica je splošna knjižnica, ki od leta 1959 deluje kot osrednja knjižnica za občino Sevnica. Osrednja knjižnica ima sedež v samem centru Sevnice, poleg tega pa ima še izposojevališče v Loki pri Zidanem Mostu. Ker je občina Sevnica precej geografsko razgibana občina, se knjižnična dejavnost osebam, ki so bolj oddaljene od osrednje knjižnice, od leta 2020 naprej zagotavlja z mesečnimi obiski Posavske potujoče knjižnice. Občina Sevnica se razprostira na 272 km² in ima 11 krajevnih skupnosti ter 119 naselij. V občini deluje 7 osnovnih šol, ki so prav zaradi razpršene poselitve prebivalstva med seboj precej oddaljene. Ena izmed šol ima občutno več učencev kot ostale, predvsem v primerjavi s tistimi, ki delujejo v bolj podeželskem okolju. V letu 2022 je bilo v občini Sevnica 1567 otrok vključenih v osnovnošolsko izobraževanje (Statistični urad RS, b. d.). V Knjižnico Sevnica je bilo v letu 2022 včlanjenih 595 osnovnošolcev (Knjižnica Sevnica, 2023).

V času strokovnega usposabljanja smo v Knjižnici Sevnica opazili, da se bibliopedagoške dejavnosti odvijajo v sodelovanju z vrtci in predšolskimi otroki. Prav zaradi zaznanega upada sistematičnega sodelovanja z osnovnimi šolami iz lokalnega okolja ter šolajočimi se otroki smo želeli raziskati sodelovanje splošne knjižnice s šolskimi knjižnicami.

Pri raziskavi smo izhajali iz poslanstva splošne knjižnice in uresničevanja poslanstva v okolju. Knjižnica Sevnica ima v Strateškem načrtu za obdobje 2020-2024 (Knjižnica Sevnica, 2019, str. 16) navedeno posebno strateško področje, ki se dotika sodelovanja, partnerstev in promocije. Knjižnica Sevnica se aktivno vključuje v okolje ter vstopa v partnerstva s knjižnicami, z namenom učinkovitejšega in racionalnejšega izvajanja storitev.

Namen raziskave je bil ugotoviti, kako Knjižnica Sevnica trenutno sodeluje s šolskimi knjižnicami v občini Sevnica. Osredotočili smo se na pridobivanje informacij s strani šolskih knjižničarjev, ki delujejo na osnovnih šolah v občini Sevnica.

Cilj raziskave pisne naloge za bibliotekarski izpit je bil ugotoviti, ali si šolski knjižničarji pri svojem strokovnem delu želijo sodelovanja, hkrati pa nas je zanimalo, katera področja bi bila primerna za nadaljnje načrtovanje sodelovanja med splošno knjižnico in šolskimi knjižnicami. Želeli bi, da pridobljeni rezultati raziskave osvetlijo trenutno stanje sodelovanja in hkrati odprejo možnosti za načrtovanje novih sodelovanj s šolskimi knjižnicami. Tako bi se lahko Knjižnica Sevnica, kot splošna knjižnica, bolje odzvala na potrebe uporabniške skupine osnovnošolcev. Glede na namen in cilje raziskave, smo oblikovali raziskovalna vprašanja in nato še štiri predpostavke:

- H1: Sodelovanje splošne knjižnice z vsemi šolskimi knjižnicami osnovnih šol v občini Sevnica ni vzpostavljeno.
- H2: Šolski knjižničarji iz občine Sevnica so naklonjeni sodelovanju s splošno knjižnico.
- H3: Splošna knjižnica lahko s šolsko knjižnico sodeluje na različnih področjih.
- H4: Splošna knjižnica lahko z enakimi dejavnostmi sodeluje z vsemi šolskimi knjižnicami v svojem lokalnem okolju

Ker v občini Sevnica deluje šest osnovnih šol ter ena osnovna šola s prilagojenim učnim programom, smo želeli v raziskavo vključiti vse šolske knjižnice. Za metodo zbiranja podatkov smo izbrali kvalitativno metodo fokusne skupine, ki nam omogoča, da pridobimo podrobne informacije o izbrani temi. Glede na zvočni posnetek smo naredili transkripcijo, ki smo jo dopolnili z zapiski moderatorke in opazovalke. Sledilo je kodiranje besedila. S pridobljenimi rezultati smo obravnavali štiri predpostavke, ki so nas usmerjale pri raziskovalnem delu.

2 SPLOŠNE KNJIŽNICE

IFLA/UNESCO Manifest o splošnih knjižnicah 2022 (2023, str. 1) splošno knjižnico definira kot »lokalno informacijsko središče, kjer je uporabnikom omogočen dostop do vseh vrst znanja in informacij«. Prav tako splošna knjižnica zagotavlja javno dostopen prostor za ustvarjanje

znanja, posredovanje in izmenjavo informacij ter kulture. Splošna knjižnica proaktivno nagovarja potencialne uporabnike in glede na njihove potrebe oblikuje nove storitve (IFLA/UNESCO Manifest o splošnih knjižnicah 2022, 2023).

V Zakonu o knjižničarstvu (2001, 16. člen) so splošne knjižnice definirane kot tiste knjižnice, ki izvajajo knjižnično dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju, zagotavljajo storitve tudi za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami. Med drugim splošne knjižnice v okviru javne službe organizirajo tudi posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture.

Definicije statističnih spremenljivk BibSiSt (Narodna in univerzitetna knjižnica, b. d., str. 18) splošno knjižnico definirajo kot »knjižnica, ki je namenjena zadovoljevanju kulturnih, izobraževalnih in razvedrilnih potreb prebivalcev lokalne skupnosti«.

Poslanstvo splošne knjižnice, ki se nanaša na najmlajše uporabnike, stremi k ustvarjanju in krepitvi bralnih navad pri otrocih od rojstva in nato vse do odraslosti. (IFLA/UNESCO Manifest o splošnih knjižnicah 2022, 2023). Splošne knjižnice svoje poslanstvo izvajajo za vse ciljne skupine prebivalcev in se s tem namenom povezujejo z drugimi vrstami knjižnic. To povezovanje se lahko, glede na prepoznane potrebe v okolju, izvaja na lokalni, regionalni ter nacionalni ravni (Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022–2027, 2022).

Splošna knjižnica ima v lokalnem okolju tudi različne vloge. »Knjižnične vloge opredelijo namen delovanja, ki ima za cilj doseči opredeljeno pridobitev za ciljno skupino in tako naslavlja prepoznano potrebo v lokalni skupnosti« (Strokovna priporočila in standardi ..., 2019, str. 29). V Strokovnih priporočilih in standardih za splošne knjižnice (2019) je opredeljenih enajst vlog. Večina od njih se lahko implementira tudi v načrtovanje in izvajanje storitev, ki so namenjene otrokom in mladostnikom.

3 ŠOLSKE KNJIŽNICE

Zakon o knjižničarstvu (2001, 28. člen) pravi, da: »šolske knjižnice podpirajo izobraževalni proces, tako da izvajajo knjižnično dejavnost predvsem za učence, vajence, dijake in študente višjih strokovnih šol ter za strokovne delavce teh šol.«

V dokumentu Definicije statističnih spremenljivk BibSiSt (Narodna in univerzitetna knjižnica, b. d., str. 19) je šolska knjižnica definirana kot »tista knjižnica, ki deluje v izobraževalnih organizacijah«.

IFLA Smernice za šolske knjižnice (2019, str. 17) ta tip knjižnice definirajo kot: »fizični in digitalni prostor za učenje v šoli, kjer so branje, poizvedovanje, raziskovanje, razmišljanje, domišljija in ustvarjalnost bistvenega pomena za pot učencev od informacij do znanja ter za njihovo osebno, družbeno in kulturno rast«.

V poslanstvo šolske knjižnice IFLA/UNESCO Manifest o šolskih knjižnicah (2001) vključuje nudenje knjižničnih storitev ter pomoč strokovnih delavcev knjižnice z namenom oblikovanja učinkovitih uporabnikov različnih vrst informacijskih virov, informacij in knjižnic na splošno.

Šolska knjižnica deluje kot povezovalni člen. Šolska knjižnica omogoča povezovanje učenčevih osebnih interesov z učenjem v okviru učnega načrta. S pomočjo šolske knjižnice se lahko učitelji med seboj povezujejo in povezujejo tudi različne discipline. Prav tako pa posameznik povezuje domače in šolsko okolje preko tehnologije, šolske in splošne knjižnice ter ljudi med seboj, ko pridobiva nova znanja (Gasser, 2020).

4 SODELOVANJE SPLOŠNE KNJIŽNICE S ŠOLSKO KNJIŽNICO

Splošna knjižnica in šolske knjižnice posamezne občine delujejo v enakem lokalnem okolju. Vseeno je veliko šol precej oddaljenih od lokalne splošne knjižnice (Moreland in Kammer, 2020). Čeprav delovanje posamezne knjižnice, splošne ali šolske, usmerja individualno poslanstvo, lahko v temeljnem cilju opazimo stične točke kot sta razvoj posameznika in informacijskega opismenjevanja ter promocija branja (Vodeb idr., 2009). Obema knjižnicama,

splošni kot šolski, je skupno, da otroke seznanjata s knjižničnimi storitvami in jih vzgajata za vseživljenjsko učenje, vendar pa služita različnim potrebam skupnosti (IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let, 2019; Radovanovic Pejovic idr., 2023). Za uspešno sodelovanje morata oba deležnika poznati tako svoje lokalno okolje kot tudi potrebe članov in potencialnih uporabnikov (Squires, 2009).

Tako učenci kot tudi učitelji posamezne šole predstavljajo del skupnosti, kateri je namenjena splošna knjižnica. Hkrati učenci in učitelji predstavljajo potencialne uporabnike splošne knjižnice v njihovi občini. V prvi vrsti bi moral biti skupen cilj obeh knjižnic, da so učenci in učitelji vključeni tako v splošno kot tudi v šolsko knjižnico (Moreland in Kammer, 2020). Splošna knjižnica zato ne bi smela šolske knjižnice zaznavati kot konkurenčne ustanove, seveda pa mora veljati tudi obratno. Kljub delovanju v enakem lokalnem okolju in skupnim uporabnikom ima vsaka od knjižnic specifične vloge in naloge, ki jih mora opravljati.

V zadnjih letih se vse več govori o proaktivnem delovanju knjižnic (Žagar, 2011). S takšnim načinom izvajanja knjižnične javne službe se splošne knjižnice trudijo izpolnjevati potrebe lokalnega prebivalstva. S sodelovanji z različnimi deležniki iz lokalnega okolja lahko knjižničarji še izboljšajo svoj vpliv na prebivalstvo. Prav sodelovanje med splošno in šolsko knjižnico Montiel-Overall (2010) definira kot sodelovanje partnerjev v posamezni skupnosti.

Splošne knjižnice morajo pri svojem delu upoštevati posebnosti okolja. Okolje, kjer delujejo, namreč narekuje prednostne naloge posamezne knjižnice ter izpostavlja različne potrebe, na katere se splošna knjižnica mora odzvati (IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let, 2019). Mladim uporabnikom knjižnice je potrebno zagotoviti enako kakovostne knjižnične storitve, kot so na voljo ostalim starostnim skupinam prebivalstva. Kljub temu lahko v posameznih državah zaznamo premalo uveljavljene posebne knjižnične storitve za mladostnike (IFLA Smernice za knjižnične storitve za mladostnike, 2022).

V modelu proaktivne splošne knjižnice (Vilar, 2017) so kot ena izmed dimenzij aktivnega delovanja omenjena tudi sodelovanja z drugimi deležniki. V okviru te naloge se osredotočamo predvsem na vpliv, ki ga ima lahko proaktivna splošna knjižnica na otroke in mladino, s tem ko se povezuje s šolskimi knjižnicami v svojem okolju. V dokumentu IFLA Smernice za

knjižnične storitve za mladostnike (2022) so kot najpomembnejši partnerji pri storitvah za mladostnike navedene šole.

Sodelovanje se lahko izraža na več različnih načinov. Lahko zajema različne oblike pomoči pri delovanju ali kakršnakoli druga ciljno usmerjena prizadevanja za skupno delo med dvema različnima institucijama, pravzaprav pa gre za obliko sodelovanja partnerjev v skupnosti. Pri takšni obliki sodelovanja so vse sodelujoče knjižnice enakovredni partnerji. Sodelovanje splošnih knjižničarjev s šolskimi knjižničarji ima lahko več različnih koristi, tako za same ustanove, kot tudi za skupnost in nenazadnje za zaposlene, kar je seveda odvisno od načina vzpostavljenega sodelovanja (Modeland in Kammer, 2020).

»Splošni knjižnici lahko partnerstva v skupnosti pripomorejo k zagotavljanju najboljše zmogljivosti, storitve in priložnosti za otroke vseh sposobnosti« (IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let, 2019, str. 10). Z vzpostavitvijo novih partnerstev v okolju in ustvarjanju novih sodelovanj lahko knjižnice načrtujejo popolnoma nove programe, ki dopolnjujejo že obstoječe dejavnosti, ali pa k vključevanju v knjižnico privabljajo nove uporabnike, za katere do sedaj ni bilo ustreznih storitev (Public library & school library collaboration toolkit, 2018, str. 7). Sodelovanja med dvema ustanovama se lahko izrazijo kot posebno oblikovani skupni projekti, ki lahko celo presežejo dve posamezni knjižnici in se implementirajo na območje ali celo kot sistemska rešitev (Public library & school ... , 2018).

4.1 ORIS SODELOVANJA SPLOŠNIH KNJIŽNIC S ŠOLSKIMI KNJIŽNICAMI NA OBMOČJU SLOVENIJE

Sodelovanje splošne knjižnice s šolsko knjižnico je v nekaterih regijah po Sloveniji že stalna praksa. Prve oblike sodelovanja izhajajo iz Maribora, kjer so že pred letom 1970 izvajali seminarje za šolske knjižnice (Kramberger, 2006). Na območju Ljubljane je za sodelovanje skrbela Pionirska knjižnica, ki je obveščala o različnih načinih možnega sodelovanja. Ponujali so vse, od izposoje paketov knjig za šolske knjižnice in učitelje kot tudi sodelovanje v obliki razstav, literarnih ur in predstavitev učencev. Prav tako so v tem času uvedli redne mesečne strokovne sestanke (Pogačar, 1985). Pionirska knjižnica je na podlagi kakovostno opravljenega

strokovnega dela prejela tudi naloge republiške matične službe za javne pionirske in šolske knjižnice, ki so jih opravljali med letoma 1963 do 1985 (Mestna knjižnica Ljubljana, b. d.)

V začetku sedemdesetih let so knjižničarji iz splošnih knjižnic šolskim knjižnicam pomagali pri urejanju gradiva. Vedno pogostejši pa so bili tudi obiski vrtcev in šol v splošnih knjižnicah ter s tem izvajanje bibliopedagoških dejavnosti. Po nekaterih krajih se je razvilo sodelovanje, ki se navezuje na knjižnični fond. Splošne knjižnice so namreč pričele s pripravljanjem različnih priporočilnih ali tematskih bralnih seznamov.

Maček (2020) je v svoji pisni nalogi za bibliotekarski izpiti za bibliotekarje pregledala spletne strani številnih splošnih knjižnic v Sloveniji, kjer lahko vidimo, da splošne knjižnice sodelujejo z osnovnimi šolami, le redke tudi specifično s šolskimi knjižnicami. O občasnih povezovanjih šolski knjižničarji poročajo v serijski publikaciji *Mednarodni mesec šolskih knjižnic* (2016, 2017). Sodelovanja z osnovnimi šolami sicer pokrivajo različna področja, od spodbujanja bralne kulture in bralne pismenosti, do izobraževanja uporabnikov ter informacijskega opismenjevanja in izvajanje domoznanske dejavnosti.

Kot oblika sodelovanja se najpogosteje omenja sodelovanje v okviru Nacionalnega meseca skupnega branja (Mednarodni mesec šolskih knjižnic, 2017) ter projekt *Rastem s knjigo*, pri katerem je v šolskem letu 2021/2022 sodelovalo 99 % osnovnih šol ter 65 splošnih knjižnic (vključene so tudi enote osrednjih knjižnic). Gre za nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture, katerega namen je motivirati otroke ter mladino za branje in obiskovanje splošnih knjižnic (Javna agencija za knjigo Republike Slovenije, b. d.).

Posebne *Smernice za izvajanje knjižnične dejavnosti splošnih in šolskih knjižnic ob uporabi skupnih virov* so zapisali Vodeb idr. (2009). Le-te predstavljajo posebno obliko sodelovanja dveh različnih tipov knjižnic.

V letu 2011 je raziskavo o sodelovanju splošnih in šolskih knjižnic za razvijanje bralne kulture izvedla Podbrežnik Vukmir. Pri anketiranju so sodelovale vse splošne knjižnice ter naključno izbrane knjižnice osnovnih in srednjih šol. Rezultati so pokazali, da vsi anketiranci menijo, da je sodelovanje med knjižnicami na tem področju pomembno, najvišje pa so pomen sodelovanja

ocenili knjižničarji iz splošnih knjižnic. Knjižničarji splošnih in šolskih knjižnic med seboj sodelujejo redno ali občasno. V večini primerov se za sodelovanje dogovorijo strokovni delavci sami, pol manj anketirancev pa pravi, da je sodelovanje med splošno in šolsko knjižnico načrtovano s strani vodstva, na podlagi letnih delovnih načrtov. Pokazalo se je, da so dosedanje izkušnje s sodelovanjem pozitivne. Podbrežnik Vukmir (2011) kot rezultat raziskave predstavi model, ki nagovarja k načrtovanju sodelovanja med splošno in šolsko knjižnico za razvijanje bralne kulture.

Z raziskavo o proaktivnem delovanju splošnih knjižnic na področju bralne pismenosti in bralne kulture je Vilar (2017) ugotovila, da redno sodelovanje z izobraževalnimi organizacijami, zlasti s področja predšolske in osnovnošolske stopnje, upada z naraščanjem starosti otrok. Prav sodelovanje z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami pa so slovenski knjižničarji prepoznali kot smiselno sodelovanje, da bi vplivali na bralno pismenost in bralno kulturo. Glede na raziskavo naj bi knjižničarji v svojem lokalnem okolju, ki ponuja številne možnosti za sodelovanje, največ sodelovali z vrtci in osnovnimi šolami. Vendar se knjižničarji pogosto srečujejo z različnimi vsebinskimi in formalnimi ovirami, kar pa nakazuje na potrebo po bolj ciljno usmerjenem medresorskem sodelovanju tudi s strani financerja.

4.2 NAMEN SODELOVANJA SPLOŠNE IN ŠOLSKE KNJIŽNICE

Da je sodelovanje splošne knjižnice in šolske knjižnice potrebno, opisujejo IFLA Smernice za šolske knjižnice (2019) ter IFLA/UNESCO Manifest o šolskih knjižnicah (2001). Zapisano je, da bi se, če je to le mogoče, šolski knjižničar moral povezovati tudi z drugimi skupinami knjižnic, med katere je seveda vključena tudi splošna knjižnica. IFLA Smernice za šolske knjižnice (2019) priporočajo povezovanje šolske knjižnice s splošnimi in drugimi knjižnicami tudi zaradi izboljšanja dostopa do virov in storitev, ter z namenom spodbujanja odgovornosti za vseživljenjsko učenje vseh članov skupnosti.

»Z medsebojnim načrtovanjem lahko šolske in splošne knjižnice na lokalni ravni dosežejo boljše rezultate pri zadovoljevanju potreb in interesov mladostnikov« (IFLA Smernice za knjižnične storitve za mladostnike, 2022, str. 7). Skupna želja po sodelovanju splošne in šolske knjižnice ima lahko velik doprinos k izboljšanju knjižničnih storitev za otroke in mladino v

svoji skupnosti (IFLA Smernice za šolske knjižnice, 2019; Witteveen, 2017). Sodelovanje dodaja vrednost storitvam šolske knjižnice, na drugi strani pa daje večje priložnosti virom splošne knjižnice, da so uporabljeni širše in učinkoviteje (Leung idr., 2020).

Splošna in šolska knjižnica lahko z vzpostavljenim sodelovanjem ustvarita povezavo, ki omogoča uporabnikom stalno vseživljenjsko učenje. Tako obe knjižnici skupaj pripomoreta mladim in njihovim družinam v lokalni skupnosti, da lažje dosežejo svoje zastavljene cilje (Public library & school ... , 2018). Šolske knjižnice namreč nudijo storitve učencem in učiteljem znotraj posamezne šole in predvsem za podporo pri izvedbi kurikula, medtem ko splošne knjižnice nudijo podporo celotni skupnosti na različnih področjih (Moreland in Kammer, 2020).

Še več razlogov, zakaj je zaželeno sodelovanje splošne knjižnice s partnerji v lokalnem okolju, v našem primeru s šolsko knjižnico, dajejo Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2019). V dokumentu je predstavljenih 11 knjižničnih vlog, pri čemer lahko z večino vlog upravičimo sodelovanje s šolsko knjižnico, če se za to pokaže potreba v lokalnem okolju. Na prvi pogled nam to omogočajo knjižnične vloge: Bralna kultura in bralna pismenost otrok, Bralna kultura in bralna pismenost mladostnikov, Pridobivanje znanja, Informacijsko in računalniško opismenjevanje. Z uporabo vključujočega načina razmišljanja pa lahko šolsko knjižnico in sodelovanje z njo predstavimo tudi kot možne oblike dela in potencialne partnerje za izpolnjevanje knjižničnih vlog: Vključevanje v družbo, Domoznanska dejavnost, Informacijsko središče lokalne skupnosti, Seznanjanje z javnimi zadevami in spremljanje aktualnega dogajanja v družbi, Spodbujanje povezovanja ter sodelovalne kulture in ustvarjalnosti v lokalni skupnosti.

Kot je v svoji raziskavi ugotovila Vilar (2017), imajo šolski knjižničarji pri svojem delu najrazličnejše kombinacije delovnih nalog, kar jim pogosto onemogoča, da bi resneje pristopili k spodbujanju bralne kulture in bralne pismenosti. Na drugi strani imamo splošne knjižnice, kjer knjižničarji menijo, da so prav njihove ustanove nosilke bralne kulture, vendar so si enotni, da je potrebno sodelovanje izobraževalnega sistema. Če se na tem mestu osredotočimo na šolske knjižnice, sodelujoči knjižničarji splošnih knjižnic vidijo mnogo možnosti sodelovanja; med drugim sodelovanje pri nabavni politiki, dejavnostih spodbujanja branja, delitvi nalog. S

tako ciljno usmerjenim sodelovanjem s šolskim sistemom in njegovimi knjižnicami bi lahko splošne knjižnice pripomogle k spodbujanju bralne pismenosti in bralne kulture (Vilar, 2017). Šolske knjižnice se prepogosto srečujejo s pomanjkanjem ustreznega kadra, neustreznimi prostori in celo neposodobljeno knjižno zbirko. Prav te težave so lahko razlog za vzpostavitev sodelovanja s splošno knjižnico (Radovanovic Pejovic idr., 2023; Witteveen, 2017). Dobro načrtovano in izvedeno sodelovanje splošne in šolske knjižnice omogoča, predvsem šolskim knjižnicam, da njihove storitve pridobijo dodaten vpliv na uporabnike, brez visokih dodatnih stroškov in z minimalno obremenitvijo strokovnih delavcev (Leung idr., 2020).

Povezovanje v okolju splošne knjižnice se, glede na Strategijo razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022–2027 (2022, str. 20), lahko izvaja tudi z uresničevanjem cilja 2.3, ki govori o povezovanju med knjižnicami. Kot ukrep je predlagano: »povezovanje splošnih in šolskih knjižnic na podlagi sistemskih rešitev na področju bibliopedagoških dejavnosti za razvoj bralne kulture«.

Smernice za sodelovanje splošnih in šolskih knjižnic za namen spodbujanja bralne pismenosti in bralne kulture omenja tudi Vilar (2017). Na podlagi ugotovitev in analiz v sklopu projekta *Kulturni in sistemski dejavniki bralne pismenosti v Sloveniji* ter med kontekstualizacijo v modelu proaktivne knjižnice so pripravili različne ukrepe, ki bi lahko okrepili in podprli vlogo knjižnic pri razvoju bralne pismenosti in bralne kulture.

Vilar (2017, str. 107) namreč kot enega izmed ukrepov navaja »vzpostavitev nacionalne strategije za razvoj bralne pismenosti in bralne kulture«. Ta strategija bi vključevala vsaj splošne knjižnice in šolske knjižnice, ob tem pa bi lahko bili vključeni tudi drugi pobudniki. Nacionalna strategija naj bi med drugim podprla povezovanje in sodelovanje knjižnic med seboj. V luči nacionalne strategije bi bilo potrebno okrepiti ter usmeriti sodelovanje in partnerstvo splošne knjižnice s celotnim izobraževalnim sistemom, še posebno pa s šolskimi knjižnicami (Vilar, 2017).

4.3 OBLIKE SODELOVANJA SPLOŠNE IN ŠOLSKE KNJIŽNICE

Med področja sodelovanja med splošno knjižnico in šolsko knjižnico vključujemo tudi usposabljanje osebja, skupno izgradnjo in načrtovanje zbirk, koordinacijo elektronskih storitev in mrež, šolske ekskurzije v splošno knjižnico, skupno spodbujanje branja in pismenosti ter skupno promocijo knjižničnih storitev za otroke in mladino (IFLA Smernica za šolske knjižnice, 2019).

Sodelovanje med splošnimi in šolskimi knjižnicami lahko po Abram (2011) razdelimo na preproste in kompleksne strategije, ki se dotikajo različnih področji delovanja posamezne knjižnice. Abram (2011, str. 22) kot preproste navaja:

- zagotavljanje povezav s spletne strani šolske knjižnice na spletno stran splošne knjižnice,
- promocija poletnih bralnih programov splošne knjižnice,
- izvedba kampanj za promocijo članstva v splošni knjižnici,
- spoznavanje virov v splošni knjižnici,
- organiziranje obiskov strokovnih delavcev splošne knjižnice,
- organiziranje obiska splošne knjižnice ali njene enote.

Hkrati pa dodaja še kompleksnejše strategije sodelovanja (Abram, 2011, str. 22):

- Šolski knjižničarji pripravijo izobraževanje na temo kurikula za knjižničarje splošne knjižnice.
- Skupno načrtovanje pomoči pri opravljanju domačih nalog v splošni knjižnici z dodatnim vključevanjem učiteljev.
- Prenos znanj med splošnimi in šolskimi knjižničarji za posamezna specifična področja dela.
- Razvoj posebne strategije sodelovanja in s tem povezanih nalog ter pomoč učencem pri opravljanju nalog.
- Šolski knjižničarji izvedejo dogodke, ki vključujejo obe knjižnici in učence.
- Skupno načrtovanje in organizacija prireditev z gostujočimi avtorji.

Ob prej omenjenih smernicah za sodelovanje Vilar (2017) omenja tudi nekaj drugih ukrepov, kjer lahko zaznamo možnost povezovanja med splošnimi in šolskimi knjižnicami. Takšen ukrep, ki vključuje obe vrsti knjižnic, je nacionalna iniciativa, ki bi uveljavila pozitivno podobo branja z različnimi promocijami branja. Te bi bile usmerjene predvsem na družine, predšolske otroke, šolajočo se mladino in zanjo dogovorne strokovne delavce. Tako splošne knjižnice kot šole, in seveda njihove šolske knjižnice, bi pri tem ukrepu sodelovale kot dva izmed ostalih deležnikov. Zaznamo lahko, da so slovenski knjižničarji iz splošnih knjižnic naklonjeni ideji o okrepitvi in sistemskemu usmerjanju sodelovanja s šolskim sistemom, vključno s šolskimi knjižnicami (Vilar, 2017).

Splošne knjižnice si s šolskimi knjižnicami delijo nekatere cilje delovanja. Med njimi je tudi cilj »spodbujanja pismenosti ter učenje in izobraževanje otrok ter mladostnikov za prihodnost« (Public library & school ... , 2018, str. 9). Prav zato lahko splošne knjižnice skupaj s šolskimi knjižnicami sooblikujejo dejavnosti, ki bi otroke motivirale k ohranjanju ali razvijanju bralnih spretnosti. To sodelovanje ima lahko tudi več pozitivnih učinkov za obe ustanovi. Med drugim lahko pričakujemo povečanje obiska ter posledično tudi članstva v knjižnicah. V splošno knjižnico lahko takšne dejavnosti privabijo tudi starše otrok. Posledično lahko tako splošna kot tudi šolska knjižnica zadovoljita potrebe po branju in informacijah pri širšem krogu potencialnih uporabnikov (Moreillon, 2014).

Tudi slovenski razvojni projekt Bralna pismenost in razvoj slovenščine – OBJEM, ki ga koordinira Zavod Republike Slovenije za šolstvo, kot cilj navaja dvig ravni bralne pismenosti pri otrocih, učencih, dijakih po celotni vertikali izobraževanja. V sklopu tega projekta je nastalo več koristnih gradiv, ki lahko izobraževalnim ustanovam služijo kot vodilo pri delovanju na področju bralne pismenosti. Gradniki bralne pismenosti (Haramija in Ivanuš Grmek, 2020, str. 13) med drugim opisujejo posamezne cilje in ravni pismenosti po posameznih stopnjah izobraževanja. V starostnem obdobju od 6 do 9 let naj bi učenci spoznavali in smiselno uporabljali lokacije bralnih in drugih informacijskih virov, med katere seveda sodijo tudi knjižnice. Že tu lahko vidimo priložnost sodelovanja šole oziroma šolske s splošno knjižnico. V naslednjem starostnem obdobju, od 9 do 12 let, je kot raven bralne pismenosti navedena večinoma samostojna uporaba tako šolske kot tudi splošne knjižnice. Tudi tukaj se kaže odlična priložnost za skupno delovanje obeh vrst knjižnic. V zadnji triadi osnovnošolskega

izobraževanja, starost od 12 do 15 let, se predvideva popolnoma samostojna uporaba šolske in splošne knjižnice (Haramija in Ivanuš Grmek, 2020; Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti: za obdobje 2019–2030, 2023). Sistematično in kontinuirano sodelovanje splošne in šolske knjižnice je tako z vidika razvoja bralne pismenosti, nujno. Vir namreč navaja, da je med drugim potrebno spodbujati posameznikovo obkroženost z bralnim gradivom ter vlogo knjižnice, ki naj ne bo predstavljena le kot prostor za izposoja gradiva, ampak tudi kot ustanova, ki pripravlja dejavnosti za mlade bralce (Haramija in Ivanuš Grmek, 2020).

Najpogostejši in najbolj predvidljiv način sodelovanja med splošno in šolsko knjižnico je izvedba poletnih programov branja oziroma poletnih bralnih značk. Raziskave so namreč pokazale, da lahko učenci med poletnimi počitnicami nazadujejo pri bralnih in matematičnih spretnostih (Public library & school ..., 2018).

V času šolskih poletnih počitnic namreč otroci nimajo dostopa do šolske knjižnice, ki jo uporabljajo med šolskim letom, medtem ko jim je splošna knjižnica s svojim knjižnim fondom in storitvami na voljo skozi vse poletje. Prav zato je smiselno, da šolska knjižnica nagovori svoje učence, da v času poletnih počitnic pristopijo k bralnim projektom, ki jih izvaja splošna knjižnica v njihovem lokalnem okolju. Poletno branje tako lahko predstavlja ustrezno podporo pri pripravi na novo šolsko leto. Prav splošna knjižnica je za šolajoče otroke vir prostočasne in strokovne literature v obdobju, ko šolska knjižnica ni dostopna. Splošna knjižnica lahko z ustreznim izborom gradiva zadovolji potrebne učencev med poletjem in tako poskuša premostiti padec v bralnem razumevanju, ki se pogosto zgodi prav v času poletnih počitnic (Public library & school ..., 2018).

Poletne počitnice, ko otroci nimajo izobraževalnih obveznosti, bi morali odrasli izkoristiti za nagovarjanje otrok k iskanju užitkov med branjem in jih motivirati za branje v prostem času, ne pa usmerjati branja k težjim besedilom, ki bi bila namenjena razvoju bralnih spretnosti. (Public library & school ... , 2018). Tako se lahko splošna knjižnica predstavi kot sproščen tretji prostor, ki otrokom in mladostnikom nudi orodja za kakovostno preživljanje prostega časa; naj si bo to z ustrežno zanimivim in privlačnim gradivom, ali z dejavnostmi, ki jih organizira za posamezne starostne skupine (Squires, 2009).

Sodelovanje splošne knjižnice s šolskimi knjižnicami se lahko vzpostavi tudi preko razvoja in upravljanja zbirke. Za potrebe otrok in mladine bi morala splošna knjižnica zagotoviti vsebinsko raznolika gradiva, ki so lokalno pomembna ter vire, ki podpirajo potrebne lokalnih šol (IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let, 2019). Sodelovanje se lahko vzpostavi tudi namensko, tj. za posamezne naloge, ki jih morajo opraviti učenci. Squires (2009) predlaga posredovanje tematskega sklopa, s katerim se trenutno ukvarjajo učenci, ustreznemu oddelku splošne knjižnice. Tako si lahko knjižničarji že vnaprej pripravijo ustrezen seznam gradiva in si olajšajo referenčno delo.

Dandanes je potreba po uporabi tehnologije za potrebe izobraževanja vedno večja. Informacijska doba, ki jo narekuje hitro menjavanje tehnologije pa posameznim knjižnicam onemogoča, da bi nudile vse, kar potrebujejo mladi v knjižnicah (Podbrežnik Vukmir, 2011). Obe knjižnici, ki sodelujeta, se tako lahko srečujeta s težavami, ki so povezane s strojno opremo. Že tukaj lahko vidimo priložnost za sodelovanje in izmenjavo orodji. Vseeno pa se vse več uporabnikov, tako v splošni kot šolski knjižnici, srečuje s pomanjkanjem znanja, ki je potrebno za učinkovito rabo tehnologij in orodji. Splošna knjižnica lahko skupaj s šolsko knjižnico ustvari aktivnosti, ki bodo posamezni starostni stopnji uporabnikov omogočale pridobivanje ustreznih kompetenc za delo s sodobno tehnologijo (Squires, 2009).

Kot oblika sodelovanja, ki v osnovi ne zahteva strokovnega bibliotekarskega dela vključenih zaposlenih, je lahko tudi delitev prostora. Šolske knjižnice se pogosto srečujejo s pomanjkanjem le-tega ali pa je prostor neustrezen za opravljanje dodatnih storitev za učence. Splošna knjižnica lahko tako ponudi svoje prireditvene prostore ali čitalnice šolskemu knjižničarju ter skupini učencev (Public library & school ... , 2018; Squires, 2009).

Želja po sodelovanju sama po sebi seveda ni dovolj, da bo sodelovanje med splošno in šolsko knjižnico uspešno. Pred vzpostavitvijo sodelovanja morata obe knjižnici preučiti svoje načine dosedanjega dela, knjižnični fond, financiranje ter nenazadnje tudi strokovne delavce, ki so na voljo. Po uvodnih pogovorih in prvih skupno načrtanih načinih sodelovanja je potrebno k nalogam pristopiti pazljivo in postopoma, da lahko med samim sodelovanjem konstantno spremljamo vpliv na uporabnike, ki jim skupne storitve namenjamo (Squires, 2009).

Smiselno je, da splošna in šolska knjižnica podpišeta pisni sporazum o sodelovanju, ki vključuje: skupne ukrepe za sodelovanje, podroben opis in definicijo področij sodelovanja, pojasnilo in način razdelitve stroškov ter časovni načrt sodelovanja (IFLA Smernice za šolske knjižnice, 2019). S sklenitvijo formalnega dogovora je več možnosti za uspešno izpeljavo medsebojnega sodelovanja (IFLA Smernice za knjižnične storitve za mladostnike, 2022).

Pri načrtovanju sodelovanja in ustvarjanju dokumentov, ki opisujejo sodelovanje, je izjemnega pomena, da splošna in šolska knjižnica skupaj opredelita končne cilje in ob tem tudi začrtata strategijo za doseganje ciljev. Strategija sodelovanja splošne in šolske knjižnice mora vsebovati naslednje elemente: dejavnosti (programi, usmeritve), urejenost (struktura, sistemi, procesi) ter sredstva (materialna in nematerialna). Kot pri vseh dejavnostih knjižnic, je tudi pri sodelovanju ključnega pomena načrtovanje. Prav zato morata tako splošna kot tudi šolska knjižnica medsebojno sodelovanje opredeliti v svojih letnih delovnih načrtih in zagotoviti, da to sodelovanje podpira tudi vodstvo (Milivojevič Kotnik in Podbrežnik Vukmir, 2019).

5 RAZISKAVA

5.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN PREDPOSTAVKE

Na podlagi namena in ciljev raziskave smo postavili tri raziskovalna vprašanja:

1. Ali Knjižnica Sevnica sodeluje s šolskimi knjižnicami v občini?
2. Ali si šolski knjižničarji iz občine Sevnica pri svojem delu želijo sodelovanja s splošno knjižnico?
3. Katera področja so primerna za sodelovanje med splošno in šolsko knjižnico?

Spoznavanje in raziskovanje tematike sodelovanja splošne knjižnice s šolsko knjižnico so vodile naslednje predpostavke:

- H1: Sodelovanje splošne knjižnice z vsemi šolskimi knjižnicami osnovnih šol v občini Sevnica ni vzpostavljeno.
- H2: Šolski knjižničarji iz občine Sevnica so naklonjeni sodelovanju s splošno knjižnico.
- H3: Splošna knjižnica lahko s šolsko knjižnico sodeluje na različnih področjih.
- H4: Splošna knjižnica lahko z enakimi dejavnostmi sodeluje z vsemi šolskimi

knjižnicami v svojem lokalnem okolju.

5.2 METODOLOGIJA

Za izvedbo raziskovalnega dela smo izbrali metodo fokusne skupine. Menimo, da lahko s fokusno skupino spodbudimo diskusijo, ki bo hkrati podala raznovrstne perspektive in odgovore, ki bodo pomagali pri razumevanju obravnavane tematike.

Fokusno skupino smo izvedli kot del formalnega druženja, le-to pa je vključevalo tudi strokovno predavanje, ki ga je pripravila Manca Perko, generalna sekretarka pri Društvu Bralna značka Slovenije. Predavanje je nosilo naslov *Bralna značka v predbralnem in zgodnjem bralnem obdobju*. Strokovno predavanje je podalo uvod v tematiko fokusne skupine na temo sodelovanja splošne in šolske knjižnice.

5.3 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

V občini Sevnica deluje šest osnovnih šol in ena šola s prilagojenim programom. Ena izmed šol ima dve podružnični šoli. V šolskih knjižnicah na osnovnih šolah v občini Sevnica je zaposlenih sedem knjižničarjev, pri čemer dva od njih opravljata strokovno delo v knjižnici na dveh šolah.

K izvedbi fokusne skupine smo povabili vse strokovne delavce oziroma knjižničarje, ki delujejo v šolskih knjižnicah na osnovnih šolah v občini Sevnica. Vabila so bila poslana na e-poštni naslov osnovne šole ali neposredno na e-poštni naslov knjižničarja, če smo le-tega pridobili s spletne strani osnovne šole. Pisno so se vabilu odzvali predstavniki iz vseh povabljenih šol, pri čemer so se za odsotnost opravičili le pri eni osnovni šoli. Fokusne skupine se je udeležilo šest šolskih knjižničark¹.

Strokovno predavanje in fokusno skupino smo izvedli v dopoldanskem času 13. 2. 2024, v prireditvenem prostoru Knjižnice Sevnica.

¹ V pisni nalogi za bibliotekarski izpit smo uporabili žensko obliko za besedo knjižničar, saj so pri raziskavi sodelovale izključno predstavnice ženskega spola. Ženska oblika je uporabljena v tistih delih naloge, ki se navezujejo na izvedbo fokusne skupine.

Odločili smo se, da bomo vnaprej pripravili pripomoček, ki je vseboval šest glavnih odprtih vprašanj, ki so bila povezana z raziskovalnimi vprašanji in so pokrivala naslednje tematike:

1. Prednostna področja dela v šolski knjižnici
2. Trenutno sodelovanje s splošno knjižnico
3. Težave šolskih knjižničarjev kot priložnost za sodelovanje
4. Področja, ki bi bila primerna za sodelovanje
5. Načrtovanje novih sodelovanj

Z vnaprej določenimi vprašanji smo želeli zagotoviti zadostno količino podatkov s strani udeležencev, ki bi nam pomagala potrditi ali ovreči zastavljene predpostavke. V Prilogi 1 je predstavljen uporabljen pripomoček, ki smo ga uporabili pri moderiranju fokusne skupine.

Z vprašanji smo pred pričetkom predavanja seznanili tudi gostujočo predavateljico, ki se je potrudila, da se je posameznih ožjih področji iz vprašanj dotaknila tudi med svojo predstavitevijo.

Po uvodnem pozdravu in seznanitvijo s potekom druženja smo vse sodelujoče prosili za ustno soglasje, da dovoljujejo zvočno snemanje, o čemer so bili obveščeni tudi v uradnem vabilu. Vsi udeleženci so se strinjali s snemanjem zvoka. Zvok smo posneli z mobilnim telefonom. Moderiranje fokusne skupine je prevzela kandidatka za opravljanje bibliotekarskega izpita. Pri sami izvedbi in zapisovanju podatkov je sodelovala višja bibliotekarka iz Knjižnice Sevnica.

Zaradi vključevanja teme fokusne skupine v strokovno predavanje so udeleženci že v prvem delu druženja delili nekatere pomembne podatke, ki so vključeni v rezultate fokusne skupine. Posledično se udeleženci, ki so že podali odgovor na posamezno vprašanje, kasneje niso ponovno odzvali na vprašanje, ali pa so podali še bolj podrobne odgovore.

Celotno druženje, torej strokovno predavanje ter izvedba fokusne skupine, je trajalo dve uri in 25 minut.

Po končani fokusni skupini je sledila transkripcija zvočnega posnetka srečanja. Najprej smo naredili zapis fokusne skupine, potem pa je sledila še transkripcija prvega dela srečanja, pri čemer smo zapisali vključitve udeleženk, ne pa tudi celotnega strokovnega predavanja predavateljice Mance Perko.

V naslednjem koraku smo ponovno poslušali posnetek in prvi zapis dopolnjevali s pomočjo zapisov, ki sta jih med potekom naredili opazovalka ter moderatorka. Tako smo prišli do končne transkripcije, ki je omogočala združevanje odgovorov posameznih udeležencev ter dopolnitev odgovorov fokusne skupine s komunikacijo, ki se je odvila že v prvem delu srečanja. Zapis smo kodirali, da smo prepoznali in organizirali pridobljene podatke v smiselne kode. S pomočjo kod smo pridobljene podatke kategorizirali, kar nam je omogočalo prepoznavanje podobnih odgovorov in iskanje vzorcev pri podajanju odgovorov. Rezultate raziskave smo predstavili opisno.

5.4 REZULTATI RAZISKAVE

Rezultati fokusne skupine so predstavljeni po sklopih ter vprašanjih, s katerimi smo usmerjali pogovor med udeleženci. Ker so bila nekatera vprašanja bolj ozko zastavljena in so bila povezana s sledečim vprašanjem, so si bili nekateri odgovori med seboj podobni ali pa so se ponavljali, glede na to, da so na posamezna vprašanja sodelujoči odgovorili že v prvem delu druženja med strokovnim predavanjem.

Prvo vprašanje, ki nas je vodilo pri raziskavi, se je nanašalo na področja dela v šolski knjižnici, ki so za knjižničarje bolj pomembna oziroma jim namenijo več časa. Povprašali smo jih tudi, ali izvajajo kakšne posebne projekte. Skoraj vse knjižničarke so omenile prekomerno delovno obremenitev, ki se izraža s časovno omejenostjo za delo v knjižnici. Večina sodelujočih ob bibliotekarskem delu tudi poučuje in večino svoje delovne obveznosti opravijo že v učilnicah. Trudijo se, da sproti opravijo osnovne naloge kot so: nabava, katalogizacija, izposoja ter bolj specifična dela kot je bibliopedagoško delo in izvajanje ur knjižnično informacijskih znanj (KIZ). Polovica sodelujočih je zadolžena tudi za pripravo priporočilnih bralnih seznamov za posamezne razrede. Vsi sodelujoči so na različne načine vključeni v projekt *Bralna značka*. Nekateri zgolj s sodelovanjem pri pripravi bralnih seznamov ali s strokovno pomočjo učiteljem,

ki pripravljajo priporočilne sezname, spet drugi prevzemajo celoten projekt nase. Posebne projekte, ki jih izvajajo na ravni knjižnice, so predstavile tri udeleženke. V eni izmed šolskih knjižnic vsako leto izvedejo noč v knjižnici, ki je namenjena promociji branja in redno izvajajo bralne čajanke, ki so medgeneracijsko zasnovane. Knjižničarka iz druge šole za učence pripravlja različne kvize, ki se navezujejo na različne avtorje, pri čemer učence k sodelovanju motivira z žrebom za knjižno nagrado. Knjižničarka, ki je hkrati tudi učiteljica slovenščine, v letošnjem šolskem letu izvaja posebno bralno akcijo, saj enkrat tedensko pri pouku slovenščine celoten razred skupaj prebira izbrano knjigo.

Drugo vprašanje se je dotikalo vodstva šol, torej ravnateljev. Zanimalo nas je, kakšno podporo imajo knjižničarji pri svojem delu. Od šestih sodelujočih so bile štiri udeleženke precej zadovoljne s podporo ravnateljev, vendar so si enotne, da bi morali le-ti bolj razumeti pomen šolske knjižnice in omogočiti, da bi imela knjižnica daljši odpiralni čas. Ena izmed knjižničark je nezadovoljna predvsem z nizkim finančnimi sredstvi šole, ki so namenjena nakupu gradiva. Druga je izpostavila, da vodstvo na splošno šolski knjižnici posveča premalo pozornosti.

S tretjim vprašanjem smo želeli pridobiti odgovore glede trenutnega sodelovanja splošne Knjižnice Sevnica s posameznimi šolskimi knjižnicami v naši občini. Ena izmed knjižničark je omenila, da je pred nekaj leti učence zadnjega triletja povabila v splošno knjižnico na potopisno predavanje, vendar ta dogodek ni bil zastavljen kot sodelovanje s splošno knjižnico. Z eno izmed šol je vzpostavljeno vsakoletno sodelovanje ob slovenskem kulturnem prazniku, vendar knjižničarka ni nosilec tega sodelovanja. Ostale udeleženke na to vprašanje niso odgovorile.

Tabela 1: Težave, s katerimi se srečujejo šolski knjižničarji

KATEGORIJA	NAVEDENE TEŽAVE
Uporabniki	<ul style="list-style-type: none">- bralne navade,- bralna kultura,- bralna pismenost,- dvojezični učenci.
Šolska knjižnica	<ul style="list-style-type: none">- odpiralni čas knjižnice,- slaba podpora vodstva,- finančna sredstva,- zastarela knjižna zbirka.

S četrtem vprašanjem smo sodelujoče spraševali o težavah, s katerimi se srečujejo kot knjižničarke v osnovnošolskih knjižnicah in menijo, da bi jih lahko deloma premostili s sodelovanjem s splošno knjižnico. V Tabela 1 lahko vidimo povzete odgovore četrtega vprašanja. Odgovore smo združili glede na posamezno kategorijo, ki smo jih določili med kodiranjem zvočnega zapisa. Udeleženke so izpostavile predvsem pomanjkanje časa, veliko število ur, ki jih preživijo v razredu med poučevanjem ali nadomeščanji ter slabo poznavanje njihovega dela s strani ostalih delavcev šole. Najbolj izpostavljene težave, s katerimi se srečujejo pri svojem delu, so slabe bralne navade otrok oziroma slaba bralna kultura in bralna pismenost. Učencem branje predstavlja napor ali se ob branju dolgočasijo, zato jih vedno težje motivirajo za obisk šolske knjižnice. Posebna skupina uporabnikov vseh šolskih knjižnic v občini Sevnica so učenci, ki govorijo dva jezika. Udeleženke so se strinjale, da delo z njimi zahteva veliko več časa in iznajdljivosti z vidika iskanja ustreznega gradiva. Knjižničarke se pogosto soočajo s finančnimi omejitvami, ko želijo zbirko nadgraditi s kvalitetnim gradivom. To težavo je izpostavila polovica sodelujočih, medtem ko so vse knjižničarke izpostavile, da imajo na knjižnih policah zelo veliko neaktualnega gradiva. Opazimo lahko, da so udeleženke navajale splošne težave, ki jih imajo pri delu, nismo pa pridobili informacij o specifičnih težavah, za katere menijo, da jih je mogoče premostiti s sodelovanjem s splošno knjižnico.

S petim vprašanjem smo želeli udeleženke spodbuditi, da razmišljajo o področjih delovanja šolske knjižnice, kjer bi jim lahko splošna knjižnica nudila ustrezno pomoč. Kot glavna področja za možna sodelovanja izstopajo: bralna kultura, knjižnični fond, promocija knjižnic, informacijsko opismenjevanje.

Zadnje vprašanje je bilo namenjeno razširitvi odgovorov pri petem vprašanju. Sodelujoče smo povprašali, katere oblike sodelovanja se jim zdijo ustrezne in kako si predstavljajo posamezno obliko sodelovanja. Večina udeleženk je že pri petem vprašanju podajala specifične predloge za sodelovanje, vendar smo odgovore beležili k zadnjemu vprašanju. Pri petem in šestem vprašanju je bil odziv udeleženk najboljši.

Udeleženke so predlagale skupno spodbujanje družinskega branja, kjer bi obe knjižnici motivirali starše za branje z otroci. Sodelujoče so si bile enotne, da je potrebno starše ozaveščati o vplivih družinskega branja, samem učinku branja na otroke in jih opolnomočiti z ustreznimi

informacijami, da bodo dober most med otrokom ter institucijo (splošno ali šolsko knjižnico). Dve udeleženki menita, da bi morala splošna knjižnica preko šolske knjižnice učence informirati o poletnem bralnem projektu splošne knjižnice. Priložnost za sodelovanje šolski knjižničarji vidijo tudi pri privabljanju učiteljev k včlanitvi v splošno knjižnico in pogostejši rabi njenih virov, saj po besedah ostalih strokovnih delavcev šole šolske knjižnice v svojem fondu nimajo dovolj strokovnega gradiva. Ena izmed sodelujočih je izpostavila tudi zgled, ki ga lahko dajejo učitelji učencem, s tem, ko so aktivni uporabniki splošne knjižnice.

Nekaj podanih predlogov se je nanašalo na gradivo splošne knjižnice. Sodelujoči so se spraševali, ali obstaja možnost izposoje večje količine posameznega naslova, ko določeno gradivo na šoli potrebuje več učencev kot imajo šolske knjižnice na voljo enot posameznega naslova. Z razpravljanjem o tem predlogu smo ugotovili, da se pri določenih naslovih vsako leto zgodi, da tudi v splošni knjižnici zmanjka posameznih naslovov. Nekatero udeleženke so tako predlagale sodelovanje pri pripravi bralnih seznamov, da bi se šole med seboj uskladile, kdaj bodo učenci obravnavali določeno delo, splošna knjižnica pa bi posredovala sezname o številu dostopnih enot posameznega naslova. Dve knjižničarki sta si bili enotni, da bi bilo smiselno sodelovanje pri pripravljaju priporočilnih bralnih seznamov na podlagi poročanja splošne knjižnice o njihovih novostih, saj v šolski knjižnici pogosto zmanjka denarja, da bi kupili vso kvalitetno knjižno produkcijo. Ena izmed sodelujočih je na tem mestu predlagala promoviranje e-knjig, ki si jih lahko uporabniki splošne knjižnice brezplačno izposodijo, vendar ona nima ne znanj ne časa, da bi učencem to predstavila. Knjižničarka, ki je na svoji šoli odgovorna tudi za nekaj tekmovanj, je predlagala, da bi bilo zelo koristno, če bi lahko splošna knjižnica pripravila svoje informacijske vire in omogočila uporabo prostora za intenzivne priprave učencev na tekmovanje.

Udeleženke so si bile enotne, da bi morali učenci v času osnovnošolskega izobraževanja, večkrat organizirano obiskati splošno knjižnico. Ena od udeleženk je ob tem predlagala, da bi bilo smiselno pripraviti projekt na lokalni ravni, ki bi bil podoben nacionalnemu projektu *Rastem s knjigo*, le da bi ga izvedli že ob koncu prve ali na začetku druge triade. Ostale udeleženke so se strinjale s to idejo, ena izmed njih je še dodala, da bi moral biti obisk res usmerjen na informacijsko opismenjevanje, ki ga otroci v šoli niso deležni v dovolj velikem obsegu in vsekakor učence pravočasno seznaniti s sistemom Cobiss. Knjižničarka, ki je

predlagala promocijo e-knjig, je dodala, da bi lahko knjižničarka iz splošne knjižnice z obiskom na osnovni šoli za učence izvedla spoznavanje z e-viri, ki jih ponuja splošna knjižnica.

Ena izmed udeleženk je podala predlog, da bi bilo smiselno vsaj letno druženje knjižničark, ki v občini Sevnica delujejo na področju mladinskega knjižničarstva. Tako bi lahko izvedli lokalno izmenjavo dobrih praks in se dogovorili za nadaljnja sodelovanja. Po njenem mnenju bi lahko bila prav splošna knjižnica koordinatorica te skupine knjižničark. Ostalim udeleženkam se je predlog zdel odličen.

Pri zadnjem vprašanju fokusne skupine, ko se je razvilo izmenjevanje predlogov, kako bi vzpostavili sodelovanje, so tri knjižničarke podale dvom o rednem »fizičnem« sodelovanju, saj so šole od splošne knjižnice preveč oddaljene. Ta pomislek je bil vezan na fizični obisk splošne knjižnice in hkrati tudi na motiviranje učencev, da splošno knjižnico obiščejo v popoldanskem času skupaj s starši.

Glede na podane odgovore, pridobljene s fokusno skupino, smo v Tabela 2 predstavili področja sodelovanja in specifične načine oziroma oblike sodelovanja pri posameznem področju. Tabela se je prvotno oblikovala že med samo transkripcijo, ob koncu analize podatkov smo jo le dokončno oblikovali. Služi lahko kot povzetek zadnjih dveh vprašanj, ki smo jih zastavili udeležencem.

Tabela 2: Predlagana področja in načini sodelovanja

PODROČJE SODELOVANJA	PREDLAGANI NAČIN SODELOVANJA
Bralna kultura	<ul style="list-style-type: none">- spodbujanje družinske pismenosti,- ozaveščanje staršev o pomembnosti branja,- promocija bralnih projektov splošne knjižnice.
Knjižnični fond	<ul style="list-style-type: none">- sodelovanje pri oblikovanju priporočilnih bralnih seznamov,- uporaba knjižničnega fonda splošne knjižnice,- promoviranje virov splošne knjižnice.
Promocija knjižnic	<ul style="list-style-type: none">- spodbujanje učiteljev k včlanitvi v knjižnico- organizirano obiskovanje knjižnice- spodbujanje učencev k obisku splošne knjižnice v popoldanskem času (s starši)
Informacijsko opismenjevanje	<ul style="list-style-type: none">- projekt »rastem s knjigo« na lokalni ravni,- seznanitev učencev z viri, ki jih ponuja splošna knjižnica,- uporaba Cobiss+ in mCobiss,- predstavitev e-virov na osnovnih šolah.

6 RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI

V empiričnem delu smo z izvedbo fokusne skupine želeli poiskati odgovore na štiri zastavljene predpostavke.

Prvo predpostavko (H1), ki pravi: »Sodelovanje splošne knjižnice z vsemi šolskimi knjižnicami osnovnih šol v občini Sevnica ni vzpostavljeno«, lahko potrdimo. Na podlagi odgovorov smo namreč ugotovili, da Knjižnica Sevnica trenutno nima vzpostavljenega sodelovanja z nobeno izmed osnovnih šol, ki delujejo v občini Sevnica. Polovica udeležencev je podala odgovor na to tematiko, vendar smo z njihovim celotnim opisom sodelovanja ugotovili, da ne gre za formalno sodelovanje, pri katerem bi sodelovali splošna in šolska knjižnica.

Z odgovori, ki smo jih pridobili pri četrtem, petem in šestem vprašanju, smo želeli pridobiti podatke, s katerimi bi potrdili ali ovrgli drugo zastavljeno predpostavko (H2): »Šolski knjižničarji so naklonjeni sodelovanju s splošno knjižnico«. Šolski knjižničarji so z odgovori

ter podanimi predlogi za načine sodelovanja pokazali, da se jim zdi sodelovanje med splošno in šolsko knjižnico smiselno, zato lahko drugo predpostavko potrdimo.

Največ odgovorov smo pridobili pri zadnjih dveh vprašanjih, ki sta bili oblikovani na podlagi tretje predpostavke (H3), ki se glasi: »Splošna knjižnica lahko s šolsko knjižnico sodeluje na različnih področjih«. Pridobljeni odgovori kažejo, da si šolski knjižničarji sodelovanje predstavljajo vsaj na štirih različnih področjih, pri čemer se posamezni načini sodelovanja lahko vključijo na več področji hkrati. Ta področja sodelovanja so: bralna kultura, knjižnični fond, promocija knjižnic, informacijsko opismenjevanje. Tudi v teoretičnem delu naloge smo na podlagi pregledane literature ugotovili, da so ta področja pogosto prepoznana kot ustrezna za sodelovanje med splošno in šolsko knjižnico.

Zadnjo predpostavko (H4), ki pravi: »Splošna knjižnica lahko z enakimi dejavnostmi sodeluje z vsemi šolskimi knjižnicami v svojem lokalnem okolju,« lahko ovržemo. Razrešitev te predpostavke je pravzaprav skupek odgovorov, ki so jih sodelujoči podali skozi celotno izvedbo fokusne skupine. Posamezni udeleženci so ob izraženih težavah pri delu in potem pri predlaganih področjih in načinih sodelovanja zelo držali posameznega področja. Razmišljamo lahko, da je takšen način podajanja odgovorov pravzaprav pričakovan, saj se vsak knjižničar na svoji osnovni šoli sooča s specifično obliko težave, ki se tematsko sicer prekriva s težavami, s katerimi se soočajo ostali knjižničarji. Prav tako se med osnovnimi šolami razlikuje že njihovo mikrookolje, ob enem pa tudi podpora vodstva in nenazadnje so različni tudi finančni okvirji, s katerimi razpolagajo knjižničarji. Pri tej predpostavki pa je potrebno dodatno poudariti tudi to, da je občina Sevnica precej geografsko razgibana občina. Tri osnovne šole so od Knjižnice Sevnica oddaljene približno 15 km. Te osnovne šole delujejo v popolnoma podeželskem okolju, kar seveda prinaša nove izzive pri delu. Povezave javnega prevoza so precej slabe, zato verjamemo, da bi predvsem fizični obiski celotnega razreda lahko za šolskega knjižničarja predstavljali poseben organizacijski zalogaj.

V času strokovnega usposabljanja v Knjižnici Sevnica smo zaznali, da je sodelovanje z vrtcem, torej v predbralnem obdobju otrok, redno. Ker je nesistematično in odvisno predvsem od vzgojiteljev v vrtcu in njihovih lastnih motivov za knjižno in knjižnično vzgojo, so nekateri predšolski otroci vseeno prikrajšani za storitve splošne knjižnice. Vseeno pa je potrebno

poudariti, da se organizirano sodelovanje s splošno knjižnico za otroke, ko prestopijo šolski prag, praktično popolnoma zaključijo.

Izobraževalni sistem namreč učiteljem in šolskim knjižničarjem pušča precej proste roke, ko pride do sprejemanja odločitev, v kakšni meri bodo šolarjem predstavili splošno knjižnico, njen namen, delovanje in sam knjižnični fond. Edino sistematično in kontinuirano sodelovanje je vseslovenski projekt *Rastem s knjigo*. Namenjen je učencem v sedmem razredu osnovnošolskega izobraževanja, kar pa pomeni, da je (še) ob začetku tretje tirade učencem zagotovljen stik s splošno knjižnico v njihovem kraju.

Seveda lahko razmišljamo o ozaveščanju staršev in jih nagovarjamo k vključevanju otrok v splošno knjižnico v zgodnjih letih in s tem spodbujamo tudi družinsko pismenost. A vseeno imamo na voljo dve javni instituciji, splošno in šolsko knjižnico, ki je del osnovne šole, ki lahko oziroma bi morali, glede na številna strokovna priporočila, smernice, standarde in manifeste, ki smo jih navedli tudi v teoretičnem delu te naloge, sodelovati in tako sistematično izvajati knjižnično vzgojo otrok in mladine.

Rezultati te raziskave so pokazali, da so šolski knjižničarji v občini Sevnica pripravljeni na sodelovanje in v posameznih načinih sodelovanja vidijo koristi. V prihodnje bi lahko rezultate te raziskave uporabili za načrtovanje sodelovanja s šolskimi knjižnicami, vendar smo ugotovili, da je sodelovanje potrebno prilagoditi posamezni šolski knjižnici, njenim značilnostim ter posameznim ciljem, ki bi jih imelo sodelovanje. Prav zato bi bilo smiselno izvesti intervju z vsakim od udeležencem posebej, da bi pridobili podrobne podatke o možnih oblikah sodelovanja, ki bi ustrezale vsaki posamezni šolski knjižnici. Na podlagi pridobljenih podatkov lahko načrtujemo vzpostavitev sodelovanja in si pri tem pomagamo z modelom, ki ga je predstavila Podbrežnik Vukmir (2011, str. 71) ter v načrtovanje sodelovanja nato vključimo tudi vodstvo, tako splošne kot tudi šolske knjižnice.

Z dobro načrtovanim sodelovanjem splošne knjižnice s šolskimi knjižnicami lahko pričakujemo okrepljene povezave v lokalnem okolju, morda celo povečanje članstva v obeh sodelujočih knjižnicah. Splošne knjižnice se že v sodobnih definicijah omenjajo kot mesta povezovanja, v primeru sodelovanja teh dveh tipov knjižnic pa lahko splošna knjižnica postane prostor za

združevanje strokovnih delavcev, staršev ter otrok. Ob tem pa lahko upamo, da bo sodelovanje s skupnimi projekti splošne in šolske knjižnice spodbudilo učence predvsem k rednemu branju, uporabi knjig in preživljanju kvalitetnega prostega časa v prostorih knjižnice.

7 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Abram, S. (2011). School library/public library partnerships. *Internet@Schools*, 18(4), 21–22.
- Gasser, B. (2020). *Kakovostna šolska knjižnica v Sloveniji: uporaba metodologije CISSL na izbranih šolskih knjižnicah* [Magistrsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Haramija, D. in Ivanuš Grmek, I. (2020). Gradniki bralne pismenosti. V D. Haramija (ur.), *Gradniki bralne pismenosti: teoretična izhodišča* (str. 7–28). Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/515>
- IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let.* (2019). The International Federation of Library Associations and Institutions. https://www.zbds-zveza.si/wp-content/uploads/publikacije/Smer_otr.pdf
- IFLA Smernice za šolske knjižnice.* (2019). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. https://www.zbds-zveza.si/wp-content/uploads/publikacije/Smer_sol.pdf
- IFLA Smernice za knjižnične storitve za mladostnike.* (2022). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/2025/1/Guidelines%20for%20Library%20Services%20for%20Young%20Adults-sl.pdf>
- IFLA/UNESCO Manifest o splošnih knjižnicah 2022.* (2023). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. <https://online.anyflip.com/hqule/uytc/mobile/index.html>
- IFLA/UNESCO Manifest o šolskih knjižnicah: šolska knjižnica pri učenju in poučevanju za vse. (2001). *Šolska knjižnica*, 11(3), 138–139.
- Javna agencija za knjigo Republike Slovenije. (b. d.). *Rastem s knjigo*. <https://www.jakrs.si/bralna-kultura/rastem-s-knjigo/>
- Knjižnica Sevnica. (2019). *Strateški načrt Knjižnice Sevnica za obdobje 2020-2024*. <https://www.knjiznica-sevnica.si/wp-content/uploads/2022/03/1-Strateski-nacrt-Knjiznice-Sevnica-2020-2024.pdf>
- Knjižnica Sevnica. (2023). *Statistični podatki za leto 2022* [Neobjavljeno gradivo].

- Kramberger, D. (2006). Razvoj in dejavnost pionirskih knjižnic v Mariboru ter revija Otok in knjiga. V D. Kramberger in M. Logar (ur.), *Splet znanja in domišljije: zbornik ob petdesetletnici mladinskega knjižničarstva v Mariboru: 1953-2003* (str. 11–78). Mariborska knjižnica.
- Leung, L.-M., Chiu, D. in Lo, P. (2020). School librarians' view of cooperation with public libraries: a win-win situation in Hong Kong. *School Library Research*, 23.
https://www.ala.org/aasl/sites/ala.org.aasl/files/content/pubs/slr/vol23/SLR_SchoolLibrariansView_V23.pdf
- Maček, P. (2020). *Splošna knjižnica in partnerstva v okolju: sodelovanje med knjižnico in osnovno šolo ter vrtcem* [Pisna naloga za bibliotekarski izpit]. Mestna knjižnica Ljubljana. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-JY30TBNG>
- Mednarodni mesec šolskih knjižnic*. (2016). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. <https://online.anyflip.com/hqule/fqma/mobile/index.html>
- Mednarodni mesec šolskih knjižnic*. (2017). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. <https://online.anyflip.com/hqule/cihc/mobile/index.html>
- Mestna knjižnica Ljubljana. (b. d.). *Zgodovina Pionirske*. <https://www.mklj.si/pionirska/zgodovina-pionirske/>
- Milivojevič Kotnik, I. in Podbrežnik Vukmir, B. (2019). Branje je iskanje: model sodelovanja med splošnimi in šolskimi knjižnicami pri razvoju bralne kulture. *Šolska knjižnica*, 28(1), 27–36.
- Montiel-Overall, P. (2010). Further understanding of collaboration: a case study of how it works with teachers and librarians. *School Libraries Worldwide*, 16(2), 31–54.
- Moreillon, J. (2014). Leadership: collaboration for summer reading. *School Library Monthly*, 30(6), 24–25.
- Moreland, D. in Kammer, J. (2020). School and public library collaboration: opportunities for sharing and community connection. *Knowledge Quest*, 49(1), 41–44.
- Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti: za obdobje 2019–2030*. (2023). Vlada Republike Slovenije. https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2023/02/strategija_bralna_pismenost.pdf
- Narodna in univerzitetna knjižnica. (b. d.). *Definicije 2022/2023*. https://sol-bibsist.nuk.uni-lj.si/vprasalnik/docs/2022_23_Definicije.pdf

- Podbrežnik Vukmir, B. (2011). Model sodelovanja splošnih in šolskih knjižnic za razvijanje
bralne kulture [Magistrsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Pogačar, T. (1985). Sodelovanje med pionirsko knjižnico splošnoizobraževalne knjižnice in
šolsko knjižnico. *Knjižnica*, 29(2-3), 189–192.
- Public library & school library collaboration toolkit*. (2018). American Library Association.
[https://www.ala.org/alsc/sites/ala.org.alsc/files/content/professional-tools/plslc-toolkit-
w.PDF](https://www.ala.org/alsc/sites/ala.org.alsc/files/content/professional-tools/plslc-toolkit-w.PDF)
- Radovanovic Pejovic, M., Dukovic, A. in Lukovic, J. (2023). Cooperation and partnership of
school and public libraries: the way to a better future for everyone. V *IASL Annual
Conference Proceedings*. <https://doi.org/10.29173/iasl8767>
- Squires, T. (2009). *Library partnerships: making connections between school and public
libraries*. Information Today.
- Statistični urad RS. (b. d.). *Izbrani podatki po občinah, Slovenija, letno*.
<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2640010S.px/>
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022–2027*. (2022). Združenje splošnih
knjižnic. [https://www.knjiznice.si/wp-content/uploads/2022/08/ZSK_Strategija-
razvoja-slovenskih-splosnih-knjiznic-2022-2027_oblikovano.pdf](https://www.knjiznice.si/wp-content/uploads/2022/08/ZSK_Strategija-
razvoja-slovenskih-splosnih-knjiznic-2022-2027_oblikovano.pdf)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: (za obdobje 2018–2028)*. (2019).
Zveza bibliotekarskih društev Slovenija.
- Vilar, P. (2017). *Proaktivna splošna knjižnica za bralno pismenost in bralno kulturo*. Zveza
bibliotekarskih društev Slovenije. [https://www.zbds-zveza.si/wp-
content/uploads/publikacije/Proaktivna.pdf](https://www.zbds-zveza.si/wp-
content/uploads/publikacije/Proaktivna.pdf)
- Vodeb, G., Bahor, S. in Kodrič-Dačić, E. (2009). *Smernice za izvajanje knjižnične dejavnosti
splošnih in šolskih knjižnic ob uporabi skupnih virov*. Narodna in univerzitetna
knjižnica, Center za razvoj knjižnic. [https://iris.nuk.uni-
lj.si/media/fp/iris/studije/smernice_splk_sk.pdf](https://iris.nuk.uni-
lj.si/media/fp/iris/studije/smernice_splk_sk.pdf)
- Witteveen, A. (2017). Better together: a review of school/public library partnerships: learn the
benefits of creating school/public library partnerships. *Young Adult Library Services*,
16(1), 29–32.
- Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). (2001). *Uradni list RS*, št. 87/2001, 96/2002 – ZUJIK,
92/2015.

Kuhar, Š., Povezovanje splošne knjižnice s šolskimi knjižnicami: primer sodelovanja Knjižnice Sevnica s šolskimi knjižnicami v lokalnem okolju. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Žagar, T. (2011). Poslanstvo knjižnice: odprt prostor prebujanja potencialov. Zakaj pa ne? V M. Ambrožič in D. Vovk (ur.), *Knjižnica: odprt prostor za dialog in znanje* (str. 23–32). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

8 PRILOGE

Priloga 1: FOKUSNA SKUPINA

Pozdravljeni!

Sem Špela Kuhar, trenutno zaposlena v Knjižnici Sevnica in kandidatka za opravljanje bibliotekarskega izpita. Posebni del bibliotekarskega izpita je priprava in zagovor pisne naloge, ki raziskuje aktualno tematiko knjižnice, kjer kandidat opravlja strokovno usposabljanje. Ker smo zaznali, da bi lahko v Knjižnici Sevnica drugače izvajali sodelovanje s šolskimi knjižnicami v občini, smo vas povabili k sodelovanju pri fokusni skupini.

Raziskati želimo sodelovanje splošne knjižnice, Knjižnice Sevnica s šolskimi knjižnicami, ki delujejo na osnovnih šolah v občini Sevnica. Pridobljeni podatki bodo v prvi vrsti namenjeni raziskovalni nalogi za bibliotekarski izpit, v Knjižnici Sevnica pa si srčno želimo, da bi lahko na podlagi vaših odgovorov ustvarili tudi kakšno sodelovanje.

Fokusna skupina je odlična priložnost, da udeleženci podelite svoja mnenja na izbrano tematiko. Z zastavljenimi vprašanji bom le nekoliko usmerjala celotno dinamiko. Iskreno se vam zahvaljujem, ker ste se odzvali našemu vabilu.

1. Katerim področjem dela posvečate največ pozornosti in časa? Izvajate kakšne posebne projekte?
2. Imate pri svojem delu podporo vodstva?
3. Ali imate trenutno vzpostavljeno sodelovanje vaše knjižnice s Knjižnico Sevnica? Kako ocenjujete trenutno sodelovanje?
4. S katerimi težavami se srečujete pri svojem delu in menite, da bi jih sodelovanje s splošno knjižnico lahko omililo?
5. Katera področja se vam zdijo primerna za sodelovanje s splošno knjižnico in zakaj ravno ta?
6. Kakšne oblike sodelovanja se vam zdijo primerne za načrtovanje sodelovanja splošne knjižnice s šolsko knjižnico?